

MÁÁCOÓ

Mááco Jetsóodítýú cáátúnuháámi

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)*

¹ Íllúu tujkéváné Píívyéébé Hajchi Jetsocríjtó mepájtyetéiñe méénúné uwááboju.

² Píívyéébé ihjýu uubáalle múnáajpíhjáa Itsaíaúvú caatúnú íwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáadítýu íllúu:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane méllééboó ííneúbará píívyétúné iíñújiri íjcyabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaía íwaajácúháámitu caatúnú Jóáadítýu.

⁴ Ahdújucóhjáa dibye ííneúbará píívyétúné iíñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímítýúné íicyahíjcyáné ííhvéjtsóne ímíánejcúveréjuco ííbúwáave díityé ímítýú íábájíívemeíki, áané uubállé ditye itsójtsótsámeíki. ⁵ Pahúllevátúhjáa Jodéa iíñújiri múnáadítýú píhcyáávehíjcyámé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadítýú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áámedítýúhjáa ímítýúné

imyéenuhíjcyané úúbállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj pñínétú ócájimííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyaaabe. ⁷ Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájúbaré o tácoríúcu dííbyedívú o pííhívéityúroóbe. ⁸ Muurá ámúhake nújpacýori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu diibye ámúhá pañévú pícyoó Píívyéébé Apíícho.

Jóáádivu Jetsóó tsótsótsámeíñé

(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)

⁹ Téjyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iññújri íjcyacóomí Natsaréetu diibye Jóáa éllewu Joodáatu dííbyeke dibye itsójtsoke. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsohsihdyu íjchívyeebe ííténáa cáámetu Píívyéébé Apííchó niityé dííbyedívú íjuuúdu nééené. ¹¹ Áánáacáhjáa idyé cáámetu Píívyéébe nééhií:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóoke Naavéné máváríjchóne

(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa dibye tsójtsoámeíñé boonétú Píívyéébé Apííchó dííbyeke tsajtyé íñnéubá píívyétúné iññújivu. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné máváríjchóóbeke níjkyéji múnaa píáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)

14-15 Aanéhjáa téjju tsojtsó múnáajpi Jóááke di-tye cúvéhoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcaávéeíñe úwááboobe nééhií:

—Tsúúca Píívyéébe íavyéjújete íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane ílluréjuco méihvéjtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcújtsó íñe mepájtyetéeíñe uwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)

16 Aabéhjáa Gariréá unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsí íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. 17 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñe amomé lliíñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávétsóíñe wákimyéivu.

18 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

19 Áámútsimáhjáa péébe éhnííñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí íhmííne pañe íjtsínuuháñe pájáábohíjcyamútsidívu.

20 Áámútsikyéhjáa idyé dibye píúvánéllii íhmííne pañe cááni Tsebedéoma ípiáábojte íjcyámedítýú peemútsí dííbyemáyéjuco.

*Tsaápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)*

²¹ Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañévú úwaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúmé ávyétá tujkévé ávyéjuube múúne íhjúvájító dibye íhjúváneeri. Tsáháhjáa dibye íhjúvatú taúhbájú uwáábojte íhjúvahíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áijyúhjáa tééjá pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe kévádijcyó íllu dííbyeke:

—¡Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabej! ¿Íveekí múúhake ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

²⁵ Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—¡Cúúvéhulléré díícyá! ¡Díjchivye áadí pañétú!

²⁶ Ááneréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeííbyéré íjchivyéne dííbyé pañétú ávyétá íhnáhó dííbyeke íáméjcatsíchónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénúneri pámeere ííllityéne néehí:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíhdyure dííbyé uwááboju. Muhdú naavémú íjcyarómé íjchívyé dibye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréa íiñújiri.

*Tsimóo Péedoró báábeke Jetsóó bóhütsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)*

²⁹ Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóááá, íjcyame Tsimóoma Aderéemútsi jávu. ³⁰ Áijyúhjáa Tsimóo

baabe áíivyeri chémene úúballémé Jetsóoke.
 31 Áánélliihyéhjáa díille éllevu ipyééne íhyójsitu
 dibye íjyócuycárolle tsúuca ibóhííne diityéké
 májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíitsóne
 (Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

32 Aanéhjáa tsúuca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé
 dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri
 chéméméhjike dibye ibóhíítsoki. 33-34 Mítyaméhjáa
 técoomí múnaa tééjavu tsáámedítyú páhduváre
 nénéhji chémeri íjcyámeke bóhíitsohíjcyaaabe.
 Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke
 waagóohíjcyaaabe. Aaméhjáa diitye naavémú
 muubá dibye íjcyane nééíyónáa tsá dibye diityéké
 íhvéjtsotú dítye íihjyúvaki. Waajácúméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllevaré Gariréá íiñújí pañe
 (Rc 4.42-44)

35 Ááné tsitsíívevúhjáa pejcójuco técoomítyú
 dibye pééne tsátsihvu Píívyéébema íihjyúvaki.

36 Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi.

37 Aaméhjáa íajtyúmííbeke néehíí:

—Míamúnaa uke néhcohíjcyáhi.

38 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóomíjívú mepéé técoomíj
 múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi
 téénéllii o tsááhíí.

39 Aabéhjáa píhcyáávejaáné pañevú pahúllevá
 múnaa Gariréá íiñújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá
 tsaaté pañe naavémú íjcyámeke wáágóoobére.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

40 Áábé lliíñévúhjáa íjpi chájááveebe imímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhíitsóne?

41 Áánélliihyéhjáa dííbyeke idyócéaraúcunúne dííbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

42 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhíibe.

43 Áábekéhjáa neébe:

—Dúúballedí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhíine.

44 Tsapéhdúré llúúváábe éllevu péene dííbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu íñe u ímíjpyeténé hallúvú Píívyéébeke tsíéméneri ú íícúvéé téénetu míamúnaa iwáájácu tsúúca u bóhíjucóóne.

45 Ehdúhjáa dibye bóíjcyúrónáa pámeekéré juuváyí ipájtyedúmeke úúbáleebe muhdú íbóhíine. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú píhcyáávehíjcyánéllii tsáhájuco dibye píívyetétú múhdutú cóómí pañévu íúcaávéiyóne. Áánélliihyéhjáa pehíjcyaaabe imíchi dítye íjcyátútsihjírye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú píhcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

1 Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíñe óómiibye Capenaóovu. Ááné uubálléhjáa idyé íícúwuúré tsúúca waajácúmé técoomí múnaa.

² Aaméhjáa dííbyedívú píhcyaavémé dibye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe. ³ Áánáacáhjáa 4-meve tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke dííbye éllevu. ⁴ Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnáa íjcyánéllíihye. Aánéllíihyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíí tujkévetu idyóhejúróne botsíí dííbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Llíhij, tsúuca úhdi o ídááatsóvéne díímítyú ó ábájíwéjucóóhíí.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa dibye néénetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjyúvá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíívari? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe píivyeté míamúnáadítýú ímítyú iwáágoóné díityedí ídááatsóvéne. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítýú ditye néjcatsííne iwáájácúne neebe díityéke:

—¿Íveekí ímityúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi?

⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó píivyeté míamúnáadi o ídááatsóvéne díityé ímítyuháñé díityémá o ímíbajchóne. Áánéllíi ó píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídááatsóvéne díímítyú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure ó píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dipye dihjyávu.”

¹⁰ Ahdícyané cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dííbyeke: Llíhij, díímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

12 Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó néénemáyé tsúúca íímíjpyeténe ííhbotámá péjúcoobe pámeere ííténááca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píívyéébeke idyúúrúváne néémeé:

—Ávyeta tsá múijyú ehdíívane maájtyúmitúne.

Revúkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

13 Ááné boonétúhjáa tsiiñe Jetsóó péé únéú úniúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dííbyedívú píhcyáávemeke úwááboóbe. 14 Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíí ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsíike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóhjáa díbye pééne dííbyemáyéjuco.

15 Áábe jávúhjáa Jetsóó téijyu majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téenere ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímityúmé díityéma. Mítyaméhjáa dííbyema pehíjcyáhi.

16 Ehdúhjáa díbye díityémá májchone ííténe taúhbájú uwáábojtémá paritséómú néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímityúméhjíma?

17 Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóobé bóhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. Ahdícyane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú

o tsáá diityéké o ímíbaávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye ííbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáijyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémuma diitye paritséómú mamyémú Píívyéébema íihjyúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóó éllevu ipyééne tsaate dííbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí dímamyémú majcho áwátúnáa Jóáá mamyémuma paritséómú mamyémú tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánéllihyéhjáa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábáváné wañéhjivu tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáityuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o íjcyáné hajchóta.

²⁰ Muurá ihdyu íjcyáiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú íñehajchíí tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímityú tsúúcáaja wáiyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhnííñevu íllure táváajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíínojpácyó mepícyoone tsúúcáau mííhéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo íúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpácyoma cahpáyú. Áánéllii béjpácyo mépañénú bééú pañévuré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú íhdééné uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

*Wáyeéévejcóóji Jetsóó mamýmú méenune
(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)*

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémuma pajtyé úmihéj pñínétú wáyeéévejcóóji. Áijyúhjáa ímamyémú ba-jtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánéllihyéhjáa parit-séómú néé dííbyeke:

—¿Aca íveeki aatye dímamyémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóóji meméénúityuróne?

²⁵ Árónáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iáiyabáávaténéllii íñahbétema Dabííúvú téeméné méenune Píívyéébé waajácuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáa llúúvájte avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúcáávéne imájchóityuróné Píívyéébé ñícúvé páaa tééj páñévú pícyámeíhijcyáné majchómé apáámyéree llúúvájte máchohíjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóóji ijcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcoóji.

3

*Tsáápi hójtsi Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)*

¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma tsiiñe úcaavé pihcyáávéj páñévu. Áájá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójtsi néébeé. ² Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcóóji íjcyánéllii tsaate dííbyedívuré íítehíjcyá ‘áadíkye éhne ímíjpyetétsóííbye’ íñéene

téénej tééveri dííbyedívú iñéétsóroki. ³ Áánáacáhjáa dííbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

⁴ Ahdújucóhjáa díbye pééneé. Áábedítúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúhaj, ¿a tehdújuco tsaatéké mepíáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcóójij, mityá tsáhaáj? ¿A mépájtyetétsóiyá tsaate dsijíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá dítye idsíjíve wáyeéévejcóójí íjcyánéllíhjej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá dítye añújcutúne.

⁵ Aanéhjáa dííbyeke tsaríwu pajtyeráhi. Árónáacáhjáa idyé ídátsó íjtsúcunúúbé dítye dííbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe dííbye múhdurá íhyójtsi neébeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyójtíí.

Ahdújucóhjáa díbye cujúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú ííténe tétsihdyu pééme Heróode hájkímuma pítyácójcatsí muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

Mítiane míamúnaa Jetsóodívú pihcyaaavéne

⁷ Árónáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú úníúvu. Áábekéhjáa mítiane míamúnaa úraavyé Gariréa iñúji múnaa. ⁸ Aabéhjáa méénúráítýúronéhjí mítiane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánéllíhyéhjáa mítiyame tsáácunú pahúllevátú Jodeá iñújítuu, tééné iñújiri íjcyacóomí Jerotsaréetuu, Idoméa iñújítuu, Joodáá tsiñéjcutuu, Tííroó, Tsidóoo, íjcyáné iñújícútuu,

íjcyane dííbyeke íájtyúmiki. ⁹ Ehdúhjáa mítyane miámúnaa Jetsóodívú píhcyaavéjúcóónéllii neebe ímamyémuke ditye m#ne íímíbájcho témí pañévú íú cááveki. ¹⁰ Mítyanéhjáa díbye chéméméhjike bóhíitsohíjcyánéllii ávyetáréjuco ditye dííbyedívú píhcyáávehíjcyáne. Aaméhjáa ímíllehíjcyá dííbyeke idyómajcóné íbóhíiki.

¹¹ Ájyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dííbyé lliñévú mímóúúvémé pañétú kéévánécoba néémeé:

—¡Uu muurá Píívyéébé Hajchi!

¹² Áánélliihyéhjáa díityéké neebe ditye tsiíñe tehdu íhhyúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki

(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe cámeéhbaúvú íjtsúcunúdúmema. ¹⁴ Áámedítyúhjáa meménuube 12-meváké dííbyé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyeke. ¹⁵ Áámekéhjáa ájcuube íhnháhootu ditye chéméméhjike íbóhíitsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: díibyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péedoródívú méménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámútsikyéhjáa dííbyere chíjchí hájchimútsídívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéó hajchi Jacóóboo, Tadéoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, díibyéhjáa Jetsóodívú méénútsóíibye Jóóda íjcyarióótee, éhdume.

*Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyáné tsaate nééneé
(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Áamemáhjáa Jetsóo tsúuca oomí ípyée íicyahíjcyajávu. Áanáacáhjáa tsúuca mítyane míamúnaa píhcyaavé tétsihvu. Áámedíyécóhjáa túhuuvémé tsá imájchóiyónéhji éllevu íjcyatúne.

²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dííbye hájkímú tsáa dííbyeke tétsihdyu itsájtyéroki. Íjtsúcunúméhjáa díbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mítyame tétsihyi taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme néé dííbyedítyu:

—Áádi pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téénellii muurá eene díbye píáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyaaábe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóo diityéké néehíi:

—¿Aca múhdutú diibye Naavéné iiye waagóomeiyáhi? ²⁴ Muurá tsané avyéjute tsajíjtóré íjtsámeityúme páhduvaré idyáráívéjcatsíhajchíi íllure wáchájánújcatsí íavyéjutu.

²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajíjtóré íjtsámeityúme páhduvaré idyáráívéjcatsíhajchíi ílluréjuco ihjyátú wáchájánújcatsíne. ²⁶ Ahdu íivane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca íllure píurújtsóiyá diityéjúcoolíyó íavyéjúejte íjcyáiyómeke. Tehdu imyéenuca íllure íavyéjú újovéjtsóiyooóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhtsútúúbé tsieméné dííbye já pañétú múha tsájtyéityuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dííbye tsieméne. Árónáa tsáháubá muurá díbye ihñe múhdivú

íhvéjtsóityuróne. Ahdu íívane tsá Naavéné oke píáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímiáánetúré ámúhake o nées panévare ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píívyéébe abájííveíñé diityedí ídáátsóvéne. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjývahíjcyáronéhjí abájííveííbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné ihjývahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne. Aane tsá mújyú diityemá ímíbaávyéityúne. ³⁰ Ehdúhjáa diityéké nebe dííbyé pañe naavéné íjcyane ditye néénéllííhye.

*Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcuteróne
(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)*

³¹ Áánaacáhjáa tétsihvu tsíju dííbyé nahbémuma wajtsí áachí éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké nées ditye dííbyeke íñéé díbye iúújéva diityéke. ³² Ahdújuchoháa tsaate dííbyé úníuri íjcyame néene dííbyeke:

—Díítsííju díñahbémuma ukévá néhcome éhtsíhyi áachi.

³³ Áronáacáhjáa nebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñééne úníuri ácuíjcatyémeke ííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha waháromú táñahbémú táñaallémú méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha meijcyame. ³⁵ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú,

táñaallémú, wahárómu. Ehdúhjáa Jetsóó diityéke néehíí.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsiíñe únéú úniúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávénellii mííne pañévu iúcaávéne téemí pañéturéjuco dibye úwaabóné diityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíeménéhjitu úwááboobe néehíí:

—Ámuúhaj, cáhawáá melleebúcunuj:

Tsaapíhjaá íwajcyóhá trígoúhá bájtsoobe íllure wáwárajcóhi. ⁴ Aanéhjáa dibye wáwárajcónetu tsáuhji juuváj pínevú dojcóne coomímú méhdojéhi. ⁵ Áané tsiúhjihjáa dojcó néwayúúné raahóvu iíñu imíchi íjcyátútsihvu. Áuhjihjáa íícúíwuúré iíñé tétsii iíñu mítyane íjcyátúnéllíihye. ⁶ Áróhiibájihjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeriyé tébajkyéjí íjcyánéllíihye. ⁷ Áané tsiúhjihjáa dojcó tsuhjí pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tsuhji wáaméneneri ííñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó neevátúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó tsátsii imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaímíyé píívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájihjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibájí kémú neeváhi. Áané tsihíibájihjáa éhniíñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óví lléébone icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

*Jetsóo úwáábó túhujtsóne
(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)*

¹⁰ Aanéhjáa bóónétu iye ijcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu dibye úwaabóne.

¹¹ Áanéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhadívú Píivyéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú dííbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíeménéhjitu ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsotúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. Áámé imítyuháñé muurá tsá ímíbaávyéityúne. Ehdu néénéllii ó úwáábohíjcyá tsíeménéhjitu.

*Tsaapi bájtsónetu úwaabóné Jetsóo bóhówajtsóne
(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)*

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné iiná nééiyóne? ¿Aca múhdutúrá ámuha méwaajácuú tsiíñe téhdure nénéhjitú ámúhake o úwaabóne? ¹⁴ Muurá eene tsaapíhjáa trígoúúhá wávarajcódú néene íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójúcoorómeke Naavéné ténetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá nééiyóné eene juuváj pñnévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdójéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene illéébone

tsúuca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéhjí íáábucújúcoótúnetu illuréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnehjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu ííñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdú muurá patyéhijcyané ímí cáhcújtsótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá uwááboju tsúuca ímí llééborómé mítyane íjí avyéjuriyé itsúúrámeíñéllii illuréjuco tenejcu ábájíívehíjcyáne. Aane nééiyóné muurá eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjí ííñeróné illure dúhcúvaténé néévájúcootúne. ²⁰ Áánetu ihdyu ijcyámé tsaate téené uwááboju illéébóne cáhcujtsómé ímí tehdujúco úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítú muurá ijcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré nééváhiibájidú néémeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú nééváhiibájidú néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityané nééváhiibájidú nééme ímiáánéjuco ímiáájú icyáhcujsóné ímí úráavyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóó nées diityéke.

*Peetétú íjcyané uwááboju
(Rc 8.16-18)*

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéététsóne mépicýóó tsíeméné lliiñévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéététsóne cáamevu mépicýóó tene íájchúcunúki. ²² Ehdú nééne muurá Píívyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meícyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere

waajácúmeííhi. ²³ Aane ihdyu óví llééboome icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiíne neébe:

—Ímíneúvú tsáma méíjtsoco íne ímiá uwááboju tsúuca ámuha mewáájacújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcooromé múhdurá medáríivémeíhahjíí Píívyéébe tsáhájucó amúhadi íícúvéityúne. Áánetu tsúuca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhníínevu waajácútsóíibye. ²⁵ Muurá ímiáájú ímíllémedívú bóhówájtsóíibye éhníínevu ditye ímíneúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájtsóityúne. Ááne tsáiyu múu áyánéwu ditye wáájacuróné dojtúcuíibye díityédítyu.

Tríigo bájtsómeíínetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe díityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó trígoúúhá íwajcyóha.

²⁷ Aane íbúwajíí díbye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójivaré díbye wáájacútúné hallúri.

²⁸ Ehdu muurá ííñújíri ímí bajtsóháñé píívyene ikyéémévéne tsúuca wajcó íñééwá ípívyééveíínejuco. Aane tsúuca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjuco áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyéíne Píívyéébé avyéjújétema. Muurá díityéké díbye újcúííne éévé úújetécooca újcúíibye díityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiíne neebe Jetsóó díityéke:

—¿Aca íínetú íne tsiíne amúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju? ³¹ Muurá dííbyé avyéjú éhne

múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Muurá pahéva neváúúné lliíñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mítyáhécoba pahévaré bajtsóhééné ehnííñevu. Ááhé wájcávané hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne
(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbállehíjcyá muhdú ditye lléébóiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa dibye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñeúvú waajácútsohíjcyaaabe íná tene nééiyóne.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Ááné iijyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:
—Métsu éhnéjcéúvú mepéekíí.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihíyé tsijtye íjcyánáa ditye pééne tsíñejcéúvú mííneri. Áamemájucóhjáa idyé tsaate íhmínéneri pééneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa pínééuri íjcyánáa ávyétá íhnáhó kíjyébari mítyane nújpacyo nóhjine úcaavé díityé mííne pañévu. Aanéhjáa ípamáávéiyóneri íllityéne díitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke íákyéjtsóne néehíí:

—¡Ávyéjuúbej, tsúúca mémájcanuúhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsóityúne?

39 Áánélliihyéhjáa iájkyéne úhbaabe kííjyébama nohji íjcyane. Neebéhjápeé:

—¡Iijyévéne, dihvéte!

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco.

40 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ayájú ihnáhóra ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsotúne.

41 Ehdúhjáa diityéké dibye néérónáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kííjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáapí pañe naavéné íjcyane (Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúuca úujeté tsíñejcúeúvú Gadáará iinújivu. ² Aanéhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóo ijchívyéhi. Áábe éllévúhjáa tsaapi níjkyénéj piine ícyahíjcyaaabe tsáa ípañe naavéné íjcyaaabe.

³ Aabéhjáa ávyéta tsíjpa néébeke tsá múha píívyetétú iékeevéne. Úwáañehíhjáa íjcyároneri tsá múha dííbyeke chíjchúityuróne. ⁴ Tsáijyúhjáa tsúuca dííbyeke chíjchújúcohíjcyarómé íjtyúháacyuma íhyójtsicu. Áronéhjáa távúdócohíjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dííbyeke muhdú méénúityuróne.

⁵ Aabéhjáa cójáhajchótá pécóhajchótá íhjúcunúúbéré pehíjcyá níjkyénéj piine. Áané tsáijyúhjáa cámevájuneru pehíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeíbyére.

⁶ Aabéhjáa tsíhyulléturé Jetsóoke iájtyúmíibe éllévu

dsiinériyé ipyééne mímóúúveté dííbyé lliiñévu.

⁷ Áanemáhjáa kéévánécoba neebe dííbyeke:

—¿Iná óhdityu ú imíllé íhtsútuube Píívyéébé Ha-jchi Jetsóó u íjcyaaábe? Uke Píívyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétú néé Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénéllíihye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóó néehí:

—¿Aca muubá dimyéme? Áanéllíihyéhjáa neébe: Tamyémé Píváánéjpi mítyame muha meíjcyánéllíihye.

¹⁰ Aanéhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye diityéké iwáágóótu tsíhyullévú téené iñújtu.

¹¹ Aihyúhjáa tétsihyi jéemú meenímú majchóri.

¹² Áanéllíihyéhjáa dííbyeke néémeé:

—Múúhake ihdyu wallo aatye méénímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhjáa dibye wállóónéllíi dííbyé pañétú iíjchívyéne méénímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáa ditye méívatétsómé 2,000-meváubáhjáa íjcyame cáméwájutu únéú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjáa diityé tehméjté iíllityéne íícúí tétsíi múnáake úúballéhi. Áanéllíihyéhjáa téhullévú péécunúme íájtyúmi muhdú tene pájtyene.

¹⁵ Aaméhjáa úújeté diibye eenée ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsihíjduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene. ¹⁷ Aanéhjáa

múhdurá ñjtsúcunúnéllii néeme Jetsóoke dibye tééné iññújitu ipyéé tsiéllévúréjuco.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa Jetsóó ipyéé mñné pañévú úcáávéebeke diibye eenée ípañe naavémú ícyahjcyaaabe néé dííbyemáyéjuco ipyéékií.

¹⁹ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Tsá u pééityú oómaá. Dihyájkímú pañévúré pééne duubállé diityéké muhdú Píívyéébe úhdi ñdáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

²⁰ Ahdújucóhjáa dibye ihyájkímú pañévú ipyééne úballéné páneere muhdú Jetsóó dííbyeke bóhñtsóné Decááporí iññújiri íjcyácoomíji múnáake. Áaneríhjáa ávyetaré ullévenúme.

Tsaatépíke Jetsóó bóhñtsóne
(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

²¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma biwánejcúvúré úújeténáa idyé tsúúca miamúnáa píhcyaaavé dííbyedívú únéú úniúvu. ²² Átsihvúhjáa ‘Jáiro’ némeíbyé wajtsí pihcyáavéjé avyéjuube íjcyaaabe.

²³ Aabéhjáa dííbyé lliiñévú ícyánoovéváne néehíí:

—Ájyúwa ávyeta dsijíveríjyuco íjcyánéllii uke o néé u dócárájcoté dille oóma íbóhíiki.

²⁴ Ahdújucóhjáa Jetsóó dííbyema péébeke mítyane miamúnáa úraavyé ávyeta ráautúne.

²⁵ Áámé pañéhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpácýó íhvetépítyúneri ícúbáhrámeíhjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa bañúháñé taabójtédívú ityáábótsámeíñé áhdohjcyá íhñénehjívú ‘pírúhpírújuco’.

Ároné pañéhjáa íllure ávyetélle. ²⁷ Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane

iwaájácúne míamúnáá raahótú dííbye éllevu ipyééne dííbyé wajyámú dómajcó ‘muurá dííbyé wajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíí ó bóhííhi’ iñéénema. ²⁸ Ehdúhjáa íjtsámeíñe dómájcólle dííbyé wajyámu. ²⁹ Áánetúhjáa ímíááné tsúúca bóhíille tsaímíyējuco lííñemuúcunúmeíñe. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaate bóhíine dííbyé wajyámú idyómájcóneri. Áánélliihyéhjáa iyévóóvéne néébe díityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcóhi?

³¹ Áánélliihyéhjáa ímamyémú néehíí:

—¿Aca muhdú míamúnáa wahdyúré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

³² Ehdúhjáa dítye néérónáa pahúlleva ííteebe íajtyúmi caatyé dííbyeke dómajcóne. ³³ Áánélliihyéhjáa eenée dííbyeke dómájcólle ííllityéneri úúvécunúlléré dííbyé lííñevú ímímóúúveténe úúballé dííbyé wajyámú idyómajcóne. ³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Wáhaj, ímí Píívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohííhií. Ahdícyane wa dípye tsaímíyējucoj.

³⁵ Ehdúhjáa Jetsóó díílleke néénáa tsaate pihcyáávéjá avyējuube Jáiró jatu tsááme úúballévá dííbyeke ídsíwu dsíjívécúóne. Nééméhjáa dííbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjívéhi. Aane íínélliihyécó ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

³⁶ Ehdúhjáa dítye nééneri íícúvétuube Jetsóó néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñe. Píívyéébekéré cahcújtso.

³⁷ Ehdúhjáa iñéene tsá dibye ímilletú pámeere dííbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé dííbyema Péédoroo, Jacóóboo, dííbyé nahbe Jóááá, éhdume.

³⁸ Aaméhjáa péeme úújeté mítyane míamúnaa tééjá pañe táhíjcyámedívu. ³⁹ Áamekéhjáa Jetsóó neetéhi: —¿íneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjívétúne. Muurá íllure cúwalle.

⁴⁰ Ehdúhjáa dibye néeneri íllure goocóme. Áamekéhjáa tééjá pañétú iijchívyétsóne iiyéjuco dibye úcaavéné díílléwúuúvúj caanímuútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema. ⁴¹ Aanéhjáa díílléwúuúvuke íhyójsitu íékéévéne neébe:

—Taríta cómi, ‘Wáhaj, dájkyeé’ nééiyóne.

⁴² Ehdúhjáa dibye néenemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú íbohíine tsúuca úlille 12 pijcyábáhjáa íjcyalle. Ááneríhjáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi.

⁴³ Áamekéhjáa Jetsóó bóijcyú muucá ditye teene iúúbállétuki. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne (Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

¹ Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiibye ípyéé ipíívyéné iñújívuvu. ² Aabéhjáa wáyeeévejcóójí pihcyáávéjá pañévú úwaabóné mítyame illéébóneri dííbyedi iúllévenúne néehíí:

—¿Kíatúami aabye ehdíívaiñé panévaré wáájacúnej? ¿Aca múhdutú piivyéteebe méénuráítyúronéhjí imyéénune? ³ Áánerá úméhewááné wákimyéi múnáajpi diibye Maaría

hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóódaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá ññaallémú ijcyá íchihyi méjpiíne. Ehdúhjáa dííbyedítýú ññééne tsá ditye ávyejúúllétú dííbyeke.

⁴ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ihdyújuco tsáma Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyaróobeke dííbyé iññúji múnáa ihyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú tsíjtye múnáa íjcyarómé ávyejúúlléébeke.

⁵ Ehdúhjáa tétsíi múnáa dííbyeke cáhcújtsótúnéllii tsá dibye tétsihvu mítyane méénúráityúronéhjí méénutúne. Apááñéréhjáa chéméméhjike idyócarájcóneri bóhíitsohíjcyaaábe. ⁶ Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsótúneri. Áánélliihyéhjáa técoomí úníuri íjcyájáhji múnáakéréjuco dibye úwááboobéré péhijcyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne
(Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

⁷ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóo míityétsícyutsáké pahúllevávu. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ⁸⁻⁹ Áámekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíídsíi, íjcyane. Apááñéréhjáa neebe ditye ipyéé íhyallúejáhjí íwajyámúnee, íjtyúhápajínee, ícyuujúii, íjcyánema.

¹⁰ Áámekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta.

¹¹ Aane tsátsíi múnáa ámúhá uwáábó

cátúhtsóhajchíí múu ámúháj tuhááñeri íjcyáne ííñú píchóújcámeí diityédívu, ‘tsá múúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha mecátuhtsóne’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllévúréjuco. Muurá múhdumé ámúhá uwáábó cátuhtsómé ávyétá ihnáhó ícúbáhráméíí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímíbájchómeícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeííne ehnííñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbúwájtsoobe uwáábovu iwáallóomeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné íicyahíjcyané ííhvéjtsóne íjtsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco.

¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácyori íhñíwaúúné ditye pípájchóneri bóhíhíjcyáme.

*Tsojtsó múnáajpi Jóaa dsíjívéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)*

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyané uubállé ávyéjuube Heróódé iwáájácúne nééhií:

—Tsojtsó múnáajpi Jóaa éhnée dsíjívéebeubá tsiíne bohíhií. Muurá téenélii piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eriá diibye Píivyéébé ihjyú uuballe múnáajpíí éjyuuúvú ícyahíjcyaaábe.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Áánerá ihdyu béébére diibye Píivyéébé ihjyú uuballe múnáajpi éjyuuúvú ícyahíjcyáméejpi.

16 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiíñe Heróóde néehíi:
—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyējuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée ihñíwaúvú o kípíyuúcútsoobéha tsiíñe bóhiibe.

17-18 Diibyéhjáa muurá Heróóde táabavá ítyónúllekeré íñahbe Peripé taaba Herodiáke. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu dííbyeke néhíjcyáné hallútú cuvéhoojánútsoobe úwáñehííñeri ichíjchútsóóbedívu.

19 Téhduréhjáa diille Herodiá dííbyeúvuke téené hallútú íñéhnílléne imíllé idsíjívetsóne.

20 Áronáacáhjáa tsá dille píívyetétú muhdú dííbyeke idsíjívetsóiyóné diibyéhjáa Heróóde Píívyéébeéjpi díbye íjcyáneri íllityéne díílleke téhmehíjcyánéllíihye. Áanéllíihyéhjáa díbyeúvú íhjuúvanéhjí tsaríyóné pañe lleebúcunúhíjcyaaabe.

21 Áronáacáhjáa diille Herodiá tsúuca dííbyedívú lliihyánútsoóhi. Diibyéhjáa Heróóde ítsimávajcóójí úújeténé wáñehjínúhi. Ááne éllévuhjáa pihjuúcuube ípiáábojtee, ítsodáhómú avyéjutee, Gariréa íiñújí íhtsútujtee, éhdúmeke. 22 Ááméj pinévuhjáa dííllé ajuúwá bádsíjcaja wáhtsine imíwu íjtsúcunúúbé díbye Heróode. Áhduréhjáa dííbyeke náhbénúné avyéjute ímí íjtsúcunúhi. Áanéllíihyéhjáa díílleke neébe:

—Íiná u ímilléné oke táuméí ávyeta ímiáané állítyuube uke o ájcuki.

23 Ehdúhjáa Heróóde néé díílleke ímiáánetúré íná dille táúmeíñevu íájcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjú íjcyáronetu tsahdúnéécú díílleke íájcuíñé teene dille

táúmeíhachííjyu. ²⁴ Áánélliihyéhjáa tsííju éllevu ipyééne neetéle:

—¿Aca Wa iná íñe ó táúmeíyáhi?

Áánélliihyéhjáa neelle dílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáá níwau ikípíyuúcuúvú uke díbye iájcuki.

²⁵ Ahdújucóhjáa dille díbye éllevu ipyééne néétene:

—Ó imíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá níwaúvu.

²⁶ Ehdúhjáa dille néene díbyeke kímóhcó pajtyeráhi. Áronáacáhjáa eene díbyeke náhbénúné avyéjute lléébónáa dílleke iállíityúné íñéénéllii tsá díbye ‘tsáhaá’ néétune. ²⁷ Áánélliihyéhjáa ícúu ítsodáhómudítýú tsáápiikye wálloobe cuvéhóójá pañe íjcyáábeke íhñíwau ikípíyuúcúne díbye itsívaki.

²⁸ Ahdújucóhjáa díbye ipyééne ikípíyuúcúne bohtájiri itsívaúvú ájcuváné dílleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsííju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illéébóne újcujé díbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áánáacáhjáa Jetsóó mamýémú úwááboméré ipyéhíjcyátsihdyu tsúúca óómimye tsiiñe píhcyaavé díbyedívu. Aaméhjáa úúballé díbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji. ³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho néétune’ míamúnaa tsaate péénetu

tsíjtyeréjuco dííbyedívú píhcyáávehíjcyánéllíihye. Áámedíyéhjáa íjcyame tsá imájchóiyónéhji éllevu íjcyatúne. ³² Áánéllíihyéhjáa pééme mánneri múha íjcyátútsíí tujkévetu. ³³ Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú ditye pééneé. Áhullévújucóhjáa íícúí ditye pacóómivátúré péécunúné íjchityu. Aaméhjáa diityé ihdéré úújeté kiávú ditye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihyíjyuco íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áámedíhjáa ídáátsóveebe éhne múúne ítyehméebema íjcyatúmé obééjámú íjcyadu ídátsó diityéké ííténéllíihye. Áámekéhjáa imyéenuhíjcyádú úwaabójúcoobe mítyane panévátúre. ³⁵ Aanéhjáa cúvéhréjuco néénéllíi imamyémú néé dííbyeke:

—Muhdú cúvéhréjuco teene íchii múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca. ³⁶ Ílluréjuco wallo aatyéké íchííj píhíri íjcyájáhji múnáadítú tsíeménéuba iújcune ditye imájchoki.

³⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Árónáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiíñe maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cána méuvánuj.

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Íjcyanéha 5-hova páahóónema míityétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe míamúnáake ditye íáh-cúba páhadsíji. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa ditye áhcubáne. Tsáhadsíji múnááhjáa 100-mevátsa.

Áánetúhjáa tsíhyadsíji múnaa 50-mevátsa.
⁴¹ Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye
 iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáámevu
 icyárúúvénema. Áané boonétúhjáa idyóhdáhínúne
 neebe ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére.
⁴² Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye.
⁴³ Áánetúhjáa cóevané 12-rujtsívá úvérujtsíñe
 wáhpe. ⁴⁴ Aaméhjáa diitye eenée tétsihvu májchome
 5,000-meva.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke ditye
 dííbyé ihde únéú tsiñéjcuvu mííneri ipyééne
 iúújeté Betsáidávú dibye míamúnáake pityájcóné
 hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa diityéké ipityájcóne peebe
 cámeéhbaúvú Píívyéébema íhhyúvaki. ⁴⁷ Áánaacáhjáa
 diitye ímamyémú pééme pínééúvújuco íjyunúne.
⁴⁸ Áamekéhjáa dibye ííténáa kíjyéba nóhjí
 wájojcómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Ááme
 déjutúhjáa pejcójuco dibye pééne nújpácyó hallúrí
 úlleebéré diityéké pájtyeíñúíibyédu. ⁴⁹ Áábekéhjáa
 iájtyúmíne íllityémé wáníjcyámeí naavénekeré
 iwáábyúnema. ⁵⁰ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—¡Méíllityedíñe, oóre!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañévú úcáávénemáyé kíjyeba
 íhveténeri ullévenúme. ⁵² Tsáháikyéhjáa ditye
 ímí dííbyeke cáhcújtsotú dibyée ihde majcho
 mityámedívú úújetétsórónáaáca.

*Chéméméhjike Jetsóó bóhíitsóné Genetsarée
iiñújiri*

(Mt 14.34-36)

53-54 Aaméhjáa tsíñejcúeúvú Genetsarée iiñújivu úújetémeke tétsi múnaa íájtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane. 55 Áánemáhjáa úbálléjcatsímyé tsúúca díbye tééné iiñújivu wájsine. Áánélliihyéhjáa pahúllevátú chéméméhjike tsivámé dííbye éllevu. 56 Aabéhjáa patsihjiváryé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, íy'éétsihjírí íjcyajáhji múnáake, íúmihéneri íjcyámeke. Átsíhji múnaáhhjáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá díbye pájtyéítsihjívú. Áánemáhjáa nehíjcyámé dííbyeke díbye diityéké íwajyámúubávúré idyómájcótso ditye íbóhíiki. Ahdújucóhhjáa dííbyeke íwajyámú dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

7

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne

(Mt 15.1-20)

1 Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme píhcyaaavéhi. 2 Aaméhjáa ñténáa dííbyé mamyémudítýú tsaate íhyójsine níjtyámeítýúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúmé íhde múnááuúvú méénuhíjcyádú ditye méénutúne. 3 Diityéhjáa Píívyéébedívú íimíbájchómeíñéjuco ímájchóíñé íhde íhyójsine nítyámeíhíjcyáne. Tsáháhjáa ditye májchóítýuró níjtyámeítýúmé tééné uwááboju íúráávyénéllííhye. 4 Tsíménéhjáa

iñáhjihénújetsihdyu wájtsime iñjtyámeityúhajchíí tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjihjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánetúhjáa ijcyané mítyane tsíñehji ditye méénuhíjcyané ityútávajtsámeíñé iímíjpyeteki. ⁵ Aanéhjáa iúraavyepíñéllii diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamýémú tsá nítyámeihíjcyatú imájchóíñé ihde ihdé múnáaúvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdu bañú múnáa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsaíaúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi ámúhadítyú néehíí:

Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúejuríye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. ⁷ Íllure iállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iíye íípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúraávyéúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaíaúvú caatúnú ámúhadítyu. ⁸ Aame ámuha tsá meíícúvehíjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju íjcyáneri eene ihdityuré iújcúné íjtsaméí míamúnáa úwáábohíjcyáneriyé ámuha meíícúvehíjcyánéllíihye. Muurá eene líiyihllóne níjtyú állíuré íjcyane ditye úwaabóné ámuha méúráávyehíjcyáhi. Téhdure tsíñehji állíuré ditye méénune ámuha meúráávyehíjcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe Jetsóo diityéke:

—Ámuha míamúnáadítýuré tsááne uwáábó meúraávyéne jíveekí tsá Píívyéébé taúhbájuri meéícúvehíjcyatúne? ¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeúvuj tééveri: “Ámúháj caanímuke múu iwájýúne avyéjuulléhi. Áánetu cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjívéhi.” ¹¹ Ehdu dííbyé taúhbaju néérónáa muurá ámuha méúwáábócatsíhijcyá tsaatévá cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píáabóne. Ámúhtsikye o píáábóiyódú íivane Píívyéébekéréjuco o íícúvehíjcyáne.” ¹² Aanévá ehdu íhjúváróóbé hallúrí tsá íiná íjcyatú díityétsikye díbye píáábótúrónáaáca. ¹³ Ehdu muurá ámúhá íjtsaméityúré tsááne uwáábó ámuha meúraávyéne tsá Píívyéébé taúhbájuri meéícúvehíjcyatúne. Áánetu íjcyáne mítyane tsiíñe állíunéhjí ámuha meméénuhíjcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa íñétsihdyu tsiíñe neebe díityéke:

—Ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhake íiná o nééne ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnaa májchoróné tsá díityé ííbúwá íjtsaméi tútávájtsotúne. Áánetu ihdyu díityé íbuwááne déjúcotúré néhnijyu tsááne díityéké tútávajtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óví lléébome icyáhjútsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa díityéké íñéene peebe ímamyémuma tsájaávu. Átsihvúhjáa dííbyeke díllómé íiná nééiyóné ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha mejjcyarómé tsá mewáájácutú ñná tene nééiyóne? Muurá panévare memáchohíjcyanéjji tsá meke tútávajtsotúne. ¹⁹ Tehdu teene majchótú ímityúné ijtsaméi tsáánejjivari. Muurá pevénére méjpiityu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó panévare majchóháñe dooháñema ímí nééne maáwáityuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiine neébe:

—Muurá ihdyu míamúnáa íbúwá déjúcotu illuune ímityúné ijtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjimáyé ditye dómácócatsíhijcyáne, ditye dsíjívétsócatsíhijcyáne, ditye nánihijcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívyehijcyane, ditye állícyatsíhijcyáne, panévá oove íjcyatúné ditye óóvehijcyáne, ditye nómiutáávahijcyáne, ditye tsíjtyedi íhjúvahijcyáne, ditye mítyákímyeíhijcyáne, ditye múhdurá ítsámeíhijcyáne. ²³ Énehji ihdyu míamúnáa íbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neébe Jetsóó ímamyémuke.

Tsíine iññují múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityemá Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyané iññujívu. Aaméhjáa tsájaavu úújeténáa tsá dibye ímílléturó múha wáájacúné kiá dibye íjcyane. Áronáacáhjáa tsá dibye téévehijcyatúne. ²⁵ Áánéllíihyéhjáa ícúiyee waajácúme tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúuca tsáápille tsáa dííbye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímóuuvévá dííbye líiñévú

Tsiropenítsiá iĩnújì múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágóo naavéneke ídsí pañétu. ²⁷ Árónáacáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúì tahájkímuke ó píááboóhi. Tsá muurá tsaapi íĩtsíĩmedítýú majcho idyójtúcúne oohímyeke ájcúítýuróne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Árónáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó tsime imájchotu dójcoótsówaahyéjì.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjávuuj. Tsúúca muurá icyooca dáájyuwa bohíjucóó. Tsáhájucó dííllé pañe naavéné íjcyatúne.

³⁰ Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjíduréjuco icyúwá pañe tódsiúcunúlldívu. Tsáhájucóhjáa naavéné dííllé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjyúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíírótu Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unéuvuréjuco péeme pajtyé Decááporí iĩnújitu. ³² Aaméhjáa tsúúca tétsihjíjuco íjcyánáa tsaate tsivá dííbye éllevu lléébótuube ihjyúvátúúbeke dibye íímíbájchoki. ³³ Áábekéhjáa diityédítýú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyójtswari íñúhejúúcú ibóríjcyóne iúúniyi dííbyé níjjiwa pípájchoóbe. ³⁴ Áánemáhjáa cáámevu icyarúúvéne tsíjpánécoba iállíjchúne dííbyeke neébe:

—¡Epááta! ‘Díñúhejúúcú díímíbaávyéne lleébo’ nééiyóne.

³⁵ Ahdújucóhjáa dibye tsúúca llééboobe tsaímíyējuco íhjuváne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke bóíjcyuube dítye tsíjtyeke iúúbállétuki. Áronáacáhjáa úúballéme. ³⁷ Ááneríhjáa ávyétá íhnáhó iúllévenúne néémeé:

—Panévárehaca ihdyu ímiáané piivyéteebe. Íñúhejúúné lléébótúmekéha piivyéteebe illéébotsóne. Áhduréha íhjuvátúmeke piivyéteebe íhjuvatsóne.

8

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne (Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávemedi tsá íná íjcyatú dítye májchóiyóne.

² Áánélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca ³ coojívájuco mééma íjcyame imájchoma íjcyájúcoótúneri. ³ Muurá májchótúmeke íhjáhañévú o wállóhajchíí juuvávyuré chéméiyómé ájyáhañeri. Muurá tsaatétsáhjí tsíhyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa dibye néénélli ímamyémú néé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújcúnetu díityéké mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Ijcyáné 7-hova páahóóne.

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke dítye iwájtu díityéke. ⁷ Téhduréhjáa amómé ijcyá áyanéwu díityédi. Ááné hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe dítye iwájtuki. ⁸ Áánetúhjáa pámeere óóvénetu coéváné 7-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. ⁹⁻¹⁰ Aanéhjáa díitye 4,000-meváubáhjáa ijcyámeke imájchótsóné boone díityéké ipítýájcoíñúne péjucóómé míineri ímamyémuma Damanóótá iíñújívúrejuco.

Jetsóoke paritséómú néé díbye méénúráityuróné imyéénuki

(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹ Áijyúhjáa idyé paritséómú péé Jetsóo éllevu dííbyema ityáhjácatsíki. Aaméhjáa dííbyeke imújtátsóro néé íévéhoowávú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹² Aanéhjáa múhdurá dííbyeke pájtyénéllii neébe:

—¿Íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénéllii o méénúíyónejíivari.

¹³ Ehdúhjáa díityéké iñééne tsiíñe ímamyémuma péjúcoobe únéú tsiñéjcuvu.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne

(Mt 16.5-12)

14 Téijyúhjáa ímamyémú ábájjivé majcho itsájtyéiyóne. Áámedíhjáa tsáhoore ípaaáho.

15 Áánáacáhjáa Jetsóo diityéké nééhií:

—Téíibúwá tsáma méíjcyaco. Méíicúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséómu éhné íjcyáneri.

16 Ehdúhjáa dibye néénéllii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnélliihyéubá ehdu meke neébe.

17 Ehdúhjáa majchóré ditye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íívane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúubá ávyetá muhdúra ámuhá íbuúúné nééme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwáábo. 18 Áánerá ámuhá hálluúúnema ámuhá núhejúúnema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátyúmiíhíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune? 19 Muuráhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyarómedívu. Áánetúu cóevané ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjúcúhi.

20 Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsíva téene pájtyé mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéree 7-rujtsíva wáhpé mépihjúcúhi.

21 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A icyooca tsúuca ámuha méwajácú iná neéiyóne pááá ooríhotu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetésoone

22 Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áanáacáhjáa dííbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne neé díbye íimíbájcho dííbyeke.

23 Áánélliihyéhjáa dííbyeke íhyójtistu iékéévéne técoomítú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyálluúúcú iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócarájcóne dílloobe dííbyeke muhdújucó díbye ítene.

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó íté míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

25 Áánélliihyéhjáa tsiíne Jetsóó dííbyé hálluúúcú dócarájcónetu botsíi tsáimiyéjuco díbye ítene.

26 Áábekéhjáa íhjuvú iwállóóne neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péédoro neé mépájtyetéébe Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

27 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pírípo’ némeí cóomí únúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhjáa juuvávyú diityéké dílloobe muubá díbye íjcyane dííbyedítú míamúnaa nehíjcyáne.

28 Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíbe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjjuúvúu icyahíjcyámé Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáadítú Eriá tsiíne bóhíbe u íjcyane.

29 Ehdúhjáa ditye néénéllii diityékeréjuco dibye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menéehíí?

Áánélliihyéhjáa Pééodoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

30 Ehdúhjáa Pééodoro dííbyeke néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

Ídsíjiveíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

31 Téijyúhjáa ímamyémuke úúballébe Jetsóó Míamúnáájpidívúu ípívyéévebe muhdú íícúbáhrámeííñe. Úúballéebéhjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dííbyeke iávyejúúllétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíñe ibóhííñe.

32 Ehdúhjáa dibye néénéllii Pééodoro dííbyeke íhdyúétsihvu idyówajcáróóbeke néé ehdu dibye ííhgyúvátuki.

33 Áánélliihyéhjáa dííbyedítúyú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke ííteebéré dííbyeke uhbáhi. Neebéhjápeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdityu Píívyéébe íjtsámeííñe. Míamúnáá íjtsaméiyé dípañe.

34 Ehdúhjáa dííbyeke íñééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu íimillédú íicyahíjcyánetu ííhveténe oke úraavyé wájyúmeítúyúmé tééné déjúcotu íícúbáhrámeíyóné pañe.

35 Muurá íimillédúré ícyahíjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu íimillédú

iicyahíjcyáné ìhvéjtsóne ookeréjucó úraavyémé pájtyéteéhi. ³⁶ ¿Aca ìinetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóóóné mityane meéhneváne? ³⁷ ¿Mityá ijcyáné tsane mepájtyetéiyóné ehnííñevu tsaímíyé meíjcyáiyóné? ³⁸ Muurá oke iúraavyéné núcojpíllémeke téhdure ó nucójpílléé Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe. Áhdure táuwaáboju tsíjtyeke iúúballéiyóné núcojpíllémeke téhdure ó núcojpílléé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáácoóca.

9

¹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámúhadítyú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píívyéébé avyéjú ihsútú ájtyúmitúme.

Jetsóo tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe caméhbaúvú apáámyemáyé Péédooro, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmema. Áamedívuúhjáa tsíhdyúreevéébe.

³ Íwajyámúhjáa ávyeta tsítsíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí níjtyúíturó wájyamú.

⁴ Áanáacáhjáa Eríama Moitséemútsí tétsihvu diityédívú bóhówaávémútsima Jetsóo ihjyúváhi.

⁵ Áaneríhjáa Péédoro iúllévenúne née dííbyeke:

—¿Avyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyjí! Áhdícyané métsu méméénu 3-wava nújuwaáané ámúhá ahpá dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

6 Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñéene tsá Pééodoro wáájacutúne. Áhduréhjáa iñahbéjtétsí iíllityéhi.
7 Áanáacáhjáa ojtso diityédívú níityéné pañétú Píívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúúbeke tsáma mélléeboco. 8 Áánélliihyéhjáa ííterómé íínéubará íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsí Eriáma tsáhájucó íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Átsihdyúhjáa ditye óómíñáa Jetsóó bóijcyú ditye muucá teene iúúbállétu Míamúnáajpidívúu ípívyééveebe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíítúné hajchóta. 10 Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúbállétú teene. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócatsíhijcyá muhdú dsíjívveebe tsiíñe bóhííñe.
11 Átsihdyúhjáa nééme dílbyeke:

—¿Acooca muhdú íívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriá tsiíñe íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóíbye bóhówáávéíñé íhdéwu?

12 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eriá bóhówáávéíñé míamúnáake pájtyetétsóíbyé úmíwari díbye diityéké íhdénu dílbyema. ¿Muhdútá nééne óhdityu Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébedítýú Píívyéébé waajácúháámítuj? Muurá nééne míamúnáa oke íávyejúúllétúne óhdi ícúbáhraíñe. 13 Aanée muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane ditye néhíjcyáábe. Áróóbekée míamúnáa íéhdíiválléne íllure

ícúbáhrahíjcyáhi. Áánemáa dibye néerone tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ehdúu Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco dííbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

*Tsáápiwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)*

¹⁴ Aaméhjáa tsúuca ímunáajtémá tsijtye mítyame íjcyámedívú wajtsíhi. Áánáacáhjáa taúhbájú uwáábojtémá diitye ímamyémú táhjácatsíhijcyáhi.

¹⁵ Aaméhjáa dííbyeke íájtyúmíne íícúí dííbye éllevu ipyééne dííbyeke duurúváhi. ¹⁶ Áámekéhjáa neébe:

—ǂíínerí ámuha métáhjácatsíhijcyá táamamyémuma?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye neerónáa tsaapi néé diityéj piínétú dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áanu hájchíwúú pañe naavéné íjcyaaabe íhjuvátúúbeke ó tsivá diéllevu óóma u ímíbájchoki. ¹⁸ Muhdú íhya dííbyeke dibye meénúcooca baavu áákityéébé ihjyútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwáñe ííhdóne cópenúhíjcyaaabe. Áánéllii íñe íjtye dímamyémuke ó neerá dityevá óóma dííbye pañétú iwáágoóroki. Árónáa tsá ditye píívyetétúne.

¹⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—ǂjuhúú, múhduré míamúnaáami ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ǂmúhajchótá ámuhá muhduré o áábúcúne ámúhake ó úwáábohíjcyaa ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké íñээрóne neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá dííbyekej.

²⁰ Ahdújucóhjáa dííbyéwúuke ditye tsájtyene dííbye éllevu. Áanáacáhjáa naavéné Jetsóoke iájtyúmíne dííbyeke ávyeta wáírohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávíhyíñúmeíbyeke íhgyútu uráhtsaba íjchívyéhi. ²¹ Aanéhjáa Jetsóó nées cááníkyeé:

—¿Aca múhajchótájuco íllu díbye íjcyane?

Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Tsííménédítyuré ehdu dííbye. ²² Tsájyju muurá cúújúwá pañévú díbye íjcaáyoobe tsúúca dsíjivehíjcyáiyáhi. Áané tsájyú téhí pañévú dííbyeke wááhíjcyáabe. Aane cána ihdyu u píívyetéhajchíí múúhadi dídáátsóvéne múúhake piááboj.

²³ Áánéllíhyéhjáa Jetsóó nées dííbyeke:

—¿A o píívyetéhajchíjyju? Ú eene ihdyu ímiáané oke u cáhcújtsóhajchíí tehjújuco uke o piááboíñe. Tehdu ñiná óhdivu túhúúnejíivari.

²⁴ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánéllí oke piáábó éhñííñevu uke o cáhcújtsoki.

²⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénaa Jetsóó naavéneke úhbaabe néehíí:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dáríiveebe íhgyúvátuube lléébótúúbé pañétú uke o nées u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyúcohí dííbyé pañévu!

²⁶ Áánéllíhyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré dííbyeke tsiíñe ávyetá íhnáhó iwáíróhcóne

ijchívyéhi. Ááné boonéhjáa coévaabe dsíjívéebedu. Aanéhjáa mítyame ijtsúcunú tsúúca dibye dsíjívéjucóóne. ²⁷ Áronáacáhjáa Jetsóó íhyójsitu íjyócujcároobe tsaímiyéjuco.

²⁸ Ááné boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsihvu néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepíívyetétú mejchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

²⁹ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Ídsíjívéeíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)

³⁰ Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréa iiñújtu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímíllétú múha wáájacúné ditye tééneri pájtyene. ³¹ Imílleebéhjáa apáámyekéréi ímamyémuke iúwaabóne. Téijyúhjáa úúbáleebe Míamúnáájpídívúu ípívyéévéébedívú tsaapi ímítyúmeke ékéévétsóóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe.

³² Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájacutú muhdú nééíñe ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa dííbyeke ímíñeúvú idíllóiyóné nuhnévehíjcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhstsútuube di-ityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

33 Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

—¿Íínerí éhne ámuha táhjájcatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

34 Áronáacáhjáa tsá ditye añújcutú caabyé diityédítýú ííhtsútuube íjcyáíyóneríhjáa ityáhájcatsííéllíihye. 35 Áánéllíihyéhjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú ííhtsútuube íjcyane ímíllebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

36 Ehdúhjáa diityéké íñééne tsííménéwúuke icyájaabúcúne neébe:

—Éje, áánu muurá tsíímene ídátsóhree.

37 Ahdu muurá táuráávyé múnáa ídátsó néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Meke tútávájtsotúme meke píaabóne
(Mt 10.42; Rc 9.49-50)*

38 Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dimyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áábeke muha mébójjcyuíñú tsíjpiye íjcyabe íveekí tehdu méénúnéllíihye.

39 Áronáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Ííveekí ámuha mébójjcyúhi? Muurá eene tamyémeri méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhjúváiityuróne. 40 Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsotúne.

41 Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté meíjcyámeke nújpacyo díivanévú tamyémeri íjchome muurá téene áhdó íiné imíjyaú íjcyaaíhi.

*Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)*

42 Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátso tsíméwuúmúdúréi néémedítyú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwayúcobané íóhbáñúmeke wájojcó móóá pañévú ditye ícúbáhrámeíyóné íhdétu.

43-44 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méjcyaa tsánejcúéhójtsima íjcyájúcóóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méjcyaa tsahójtsícuma ámuha meíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. 45-46 Téhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha méjcyaa tsajtúháacyuma íjcyájúcóóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méjcyaa tsajtúháacyuma ámuha meíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. 47-48 Áhdure idyé ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíne ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha méjcyaa tsánejcúéuma íjcyájúcóóturómé Píívyéébé avyéjuri ámuha meíjcyáhajchííjyu.

Áánetu ídátsó ámuha méíjcyáá tsaúúcuma ámuha méíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere tééwá pañe íjcyámedi tééwaj cúvá búúúveéhi. Áánetu Píívyéébeke íícúvehíjcyámeke ímíjpyetétsóiiibye éhne múúne cánáama heeco ímíjpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íímúnéllii meke píaabóhi. Áánetu íímútuca tsá íínetú tene píaabóityuróne. Ahdu teene Píívyéébé uwááboju cánáamadu. Aane ihdyu óví ámuhá pañévu ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávájcatsímíyé wáágóójcatsíityuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéa ííñújivu Joodáa tsiñéjcuvu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívú píhcyáávémeke ímyéénuhíjcyádú úwááboóbe.

² Áíjyúhjáa paritséómú dííbye éllevu itsáane dííbyeke ímújtátsóro dilló tsáápílleke íhdícyané hallútúré ájyu wáágoóné tehdujuco néhajchííjyu.

³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moitséeúvú nehíjcyá téénetuj?

⁴ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muuráhjáa nehíjcyáábeúvú dííllekévá tééne waajácúhaamívú maájcuéne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdu tene néétúrónáaca. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébe páné ihdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyejtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyée muurá neebe wajpi ityáábávácooca íineíñé cáánímútsidítýú díllemáyéjuco íjcyá tsahéecoréjuco tsáápiiye íjcyáiyódu. ⁹ Aamútsí míityétsi íjcyáromútsí tsahéecoréjuco íjcyáíñé Píívyéébéé ípívyejtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéítyuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa íñéené boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiíñe dillómé teéne.

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakyé íhvéjtsóne tsíjpiílekéréjuco ityáábáváhajchíí ímityúné meenú mewa ímíubáané íjcyánáa tsíjpiílemáyéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyé walle ájyúke íhvéjtsóne tsíjpiikyéréjuco ityájíwáhajchíí ímityúné meenú ájyu ímíubáané íjcyánáa tsíjpiimáyéjuco íjcyáneri.

Tsimeké Jetsóó llúúvanúne
(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Téijyúhjáa tsaate ítsíimeke tsivá dííbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju Píívyéébeke ityáúmeíki. Árónáacáhjáa ímamyémú néé ínevú ditye ítsíimeke tsívane. ¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú nééne tsárí íjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsívame. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsime íjcyadu néémé

wáabyuta Píívyéébé avyéju. ¹⁵ Aane ímiááneturé ámuhákye o néé éhne múúne teetsi tsíimene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñéene tsiméké cájáábíñuubéré piáábó táúmeí diityé hallúvu.

*Ováhtsá Jetsóoma íhgyuváne
(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)*

¹⁷ Átsihdyúhjáa dibye pééíyónáa tsaapi dííbye éllevu dsínéríyé itsááne dííbyé lliiñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabe cána oke diñe muhdú ó íjcyáiyóné múijyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. ¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú dííbyé taúhbajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsityúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé díícyááanimútsikye.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyáné táayáábedityúre.

²¹ Ehdúhjáa dibye néene Jetsóo ímí íjtsúcunúne néé dííbyeke:

—Árónáa ijcyánéi tsane. Dítsíeméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjike. Áijyu ihdyu ú ávyéjúúteé

níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane díbye éhnévánéllííhye.

²³ Aabéhjáa kímóóveebéré pééneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye nééneri ímamyémú úllévenúnéllíi tsiíñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, íhnáhóóné ímiááné ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyóné dítye tééneríyé tsúúráméíhíjcyánéllííhye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéébe píivyeté díityéké ipájtyetétsóné íiná dííbyedívú túhuútúnéllííhye.

²⁸ Áánéllíihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha méíhvéjtsóne ukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiááneturé ámúhakye o néé tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, ítsíímee, íjcyámeke

tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume ííne imíjyaú íjcyaiíne ííne íiñújiri. Aame muurá ájtyúmíí tsíjtyeke diityémá íñáhbéváímyeke íñahbémúdú íñaallémúdú cáánímutsídyú ítsiimédú néeme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyaaíhi. Áronáa ihdyu nihñévúré újcuímyé mújyú ídsíjívéjúcóóityúne bóhí tsíjiréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki. ³¹ Muurá ííne ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téjyuu waagóojte íjcyaaíhi. Áané lliíñévú ííne ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Ídsíjívéííne tsiííne Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)

³² Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme dííbye déjuri pehíjcyá íllityécunúmére. Áamekéhjáa tsátsihvu imíjyocáróne tsiííne úúbáleebe muhdú técoomívú dííbyeke tene pájtyeííne. ³³ Neebéhjáa diityéke:

—Mepéé ííne Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsoóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévú íhvéjtsóó oke ditye ídsíjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi íúúhívaténe oke úníhíhcyuméré iwápáájcoóbeke dsíjívétsoóhi. Ároobe tsiííne ó bóhíí 3 coojívatu.

Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeííne
(Mt 20.20-28)

35 Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéó hájchimútsí Jacóoboma Jóáámutsi nééhií:

—Uwááboóbej, muhtsi méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

36 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Iná ámuhtsi méimílléhi?

37 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Muhtsi méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhtsikye u ácuycároné úúma muhtsi maávyéjuutéki.

38 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájácútú iná metáúmeíñe. ¿Aca ámuhtsi méícúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

39 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, muhtsi méícúbáhrámeíyáhi.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Imiáánéhde ámuhtsi méícúbáhráméíhi.

40 Áronáa tsá ámuhtsikye táúniúvú oore o pícyoóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Éhduréhjáa añújcuube Jetsóo diityétsikye.

41 Aanéhjáa iñahbéjté 10-meva íjcyame illéébóne cayobáávaté diityétsidívu. 42 Áronáacáhjáa Jetsóo diityéké nééhií:

Ámuha muurá méwaajácú ííñújiri íjcyané avyéjujte íhnáho ityáúhbájcatsíñe táhjácatsíhijcyáne.

43-44 Áanetu ihdyu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítyú íhtsútuube íjcyane ímíllebe múu pamévakéré píaabóhi. 45 Muuráhjáa

íñe Míamúnaájpídívú o ípívyéveebe tsá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Ópée o tsáa diityéké o píaabóné diityé wájyuri o dsíjive múhdumé teene cáhcujtsómé ipájtyetéki.

*Hállúvátúúbeke Jetsóó ímjpyetésóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllévúréjuco péemema mítyame pééhií. Áánaacáhjáa ditye pééjú úníuri Timéó hajchi Batiméó hállúvátuube ácuúcunúúbé táumeíhijcyá píáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diíbye Natsarée múnáajpi Jetsóó píihine iwáájácúne kéévánécoba neéhií:

—jJetsóó Dabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyucu ihdyu óhdi dídaatsóve! ⁴⁸ Ehdúhjáa díbye neénéllii tsaate néé cúuvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhniíñevúré tsiíñe neébe:

—jDabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyucu ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanélliihyéhjáa Jetsóó tétsihvu íjyócúúvéne neéhií:

—Méne díbye itsáá taéllevu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye neéneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa íícúí iwajyámú hállújea ityácóríivéne díbye cátsíñiivyéne dííbye éllevu.

⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿ñná ú imílléhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

⁵² Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúúca ú hallúváhi.

Ahdícyane wa ílluréjuco dipyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé ìtétjúcoóbe. Aabéhjáa dííbyemájuco pééneé.

11

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej piihíri Bepajéema Betáaniá coomícyú úníuri oríívo bájú íjcyátsihvu.

² Átsihdyúhjáa Jetsóó míityétsikye ímamyémudítyú ípiihipé coomívú iwállóómútsikye néehíí:

—Écoomi ípiihipé cóomityu óóma méujcúté íayáne íjúwuúke. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne néénéllii muhtsi méujcúváhi. Ícúiyévané ihdyu óómíchóííbye.”

⁴ Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá úníutu tsaaté já llahájtsí míjco lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívu.

⁵ Áábekéhjáa dityétsí tsíñaáyórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyó kiávú metsájtyeki?

⁶ Áánélliihyéhjáa neemútsí dibyée úwaabódu. Áánélliihyéhjáa íhvejtsómé dityétsí itsájtyeki.

7 Áábekéhjáa dityétsí úújetétsóóbé hallu wájamúúnevu ditye íhbóné hallúvú Jetsóó iñeríivýene péehíí. 8 Áábé úmíwáhjáa

mítýame míamúnaa juuva íhbó wájamúúnema wájuhóónevu. 9 Aaméhjáa díibyema pééme tsuullérii, idyėjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu Píivýéébe mémeri tsááneej! 10 ¡Ñóóooj, máávyejújtsó áánúke Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe ímiá ávyéjuube íjcyáábekel! ¡Maímijyu Píivýéébe mééma íjcyanej! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehíjcyáme.

11 Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe durúvájávú iááhívéne tééj páñe panévare íítéiñúne péjucóó Betáániávú cúvéhréjuco tene néénellíihye.

*Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)*

12 Ááné tsiíjyúhjáa Betáániátú ditye óomíñáa Jetsóó ajoyábáavatéhi. 13 Aabéhjáa tsihyulléturé ájtyumí higyéerahe juuvá úníutu íjcyahé imíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa míjyóóveebe

‘néevahéubáhaja’ iñéénema. Áronáacáhjáa tsá téijyu tehe néevatú iñéeváiyó rááhorí íjcyátúnéllíihye.

14 Ááné hallútúhjáa ílluréjuco díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiíñe u néevahíjcyádú ú neevá níñécunu ílluréjuco u chéméihye.

Ehdúhjáa díbye nééne ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhíñhe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

15 Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áijyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééjá pañévú náhjihénújcatsímyeke. Dsíídsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoóbe. Áhduréhjáa íjúúmuke náhjihénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoóbe. 16 Áánemáhjáa neebe múha tééjá pañévú iñáhjihenújúcoótuki. 17 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Muurá Píivyéébé waajácúháámítu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévú míamúnaa óoma íhjuúvahíjcyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyējuco medíllone? 18 Ehdúhjáa Jetsóó méénúné uubállé llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Árónacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí dííbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíihye. 19 Áané íijyúnuvúhjáa tépejcójuco Jetsóó pééne técoomítýú ímamyémuma tsiéllévúréjuco.

Higyéérahe chémene
(Mt 21.20-22)

20 Aaméhjáa tsíjyu cúúvénetúré dibyéé pítyúútsohe higyéérahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí the tsucájaaháñé tébajkyéjímájucó chémene. 21 Átsihvúhjáa Pééodoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neébe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

22 Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjcyá ímíñeúvú mécahcújtsó Píívyéébeke. ²³ Muurá ámuhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau ííne móóáj píinevu. Ahdújuco muurá téhbau ííneiyóne. ²⁴ Ahdícyane muurá páneere Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú ámúhake ájcúibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyu. ²⁵ Áronáa ihdyu múu tujkénú ímíbáchójcatsí tsaatémá ímítýú ámuha medáríívcatsíhajchíjyu. Ájyu ihdyu ámúháj Caani níjkyéjiri íjyaabe ámúhadi ídáátsóvéne ílluréjuco ábájíveíñé ámuha ímítýúné meméénune. ²⁶ Áanetu ímítýúné ámúhake méénúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá díbye ámúhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréeri íjcyánáa duurúvájá pañe íjcyáábedívú llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjyaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaáree nééjuri téené wákimyéí méénuhíjcyáabe? Áyu cána oke mááñújcuj. Ámuha oke mááñújcúhajchíí botsíi ámúhake ó néé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

31 Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébee nééjuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíí meke nééíyoóbe: “Áábekéráhhjáa jíveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” 32 Áánetu ‘míamúnaáree nééjuri’ menéhajchíí meke míamúnaa téené hallútú méénúiyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Jóáa íjcyane. 33 Ehdúhjáa nééneri iñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácútúne.

Áánélliihyéhjáa Jetsóo nééhií:

—Aanéjííva idyé ámúhake ó neé múúbé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

12

Úmihe tehme múnaa múhdurá dáríívémeiñetu íjcyané uwááboju

(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

1 Áijyúhjáa Jetsóo tsíeménéhjítu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáa íúmihe tsanééré óova íbájtsoné mijcónúhi. Áanemáhhjáa tsátsii ímíbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeiítsíi. Áhduréhjáa tépallíj pñnévú méénuube jáhwu cáámé cóhnaúvú tééjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ehdúhjáa imyéénúne tsaatéké tépallívú ityéhmétsoíñúne aahívetéébe tsííñé iñúji. 2 Aanéhjáa tsúuca tépalli néévane iwáájácútsihvu wáalloobe íúníu múnáájpiikye dííbyema ditye iwáallóoro dííbye éhné íjcyadúne. 3 Ahdújucóhhjáa pééróobeke ditye íllure méénúpéjtsónetu díbye óómiñe íeveébe. 4 Áánélliihyéhjáa tsíjpiikyeréjuco

dibye wállóróobeke téhdure néwayúúneri íhñíwáutu ityúúvátsóóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Ároné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wállóobeke ílluréjuco ditye dsíjívétsópejtsóne. Áronáacáhjáa tsiíñe wálloobe pívamevákéjuco. Áámekéjhjáa idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéké dsíjívetsóme.

⁶ Áané boonéhjáa ílli apáábyeréjuco cóevané mítyane dibye wájyuúbe. Áábekéréjucóhjáa dibye wálloone ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ⁷ Aabéhjáa bóhditéébeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.”

⁸ Ehdúhjáa íñéjcatsíñe idsíjívétsóóbeke waagóomé ííhyóvé pañévu.

⁹ Ehdúhjáa Jetsóó diityéké iúúbállétsihdyu néehíí:

—¿Aane íñe diibye úmíhé aabájaabe itsáácooca muhdú méenuú eenée tépallívú dibye téhmétsoíñúme ímityú dáríívémeímyeke? Muurá diityéké dsíjívétsóíibye téené hallútu. Ááne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújyú meéévetú Píívyéébé waajácúháami? Muurá téhaamítú nééené:

Tsaúu nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhnílléne wáágóórou pícýámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenuú tehdújuco.

¹² Ehdújáa diitye llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyámeke Jetsóó llébóóbóné hallútú imíllerómé dííbyeke tétsihdyu

iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyámedi iíllityénema. Aaméhjáa ílluréjuco pééneé.

Ííńújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróodé icyánéjcuéjtémá dííbye éllevu ditye íñéete muhdú dííbyedítúyú ipítýácócatsíhijcyáne. Ehdúhjáa íjtsámeímyé dibye muhdú áńújúneta dííbyedívú íñéetsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú ímíáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú úwáábohíjcyá kéjijtó Píívyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújijtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. Aabe cána múúhake diñe díicyánéjcutuj. ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyáne maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa dííbyeke dillómé íllure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj.

¹⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune dííbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé íñeé? Áhdure ¿mumémé íñe tééjitu?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjitu.

¹⁷ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máácuhiíjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééneri íllure ullévenúme.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)

¹⁸ Téijyúréhjáa idyé tsadotséomú péé dííbye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtstóme.

¹⁹ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuubej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbérejuco díílleke táábávaíñé dííbyeréjuco itsíímáva dííllédívú íñáhbeúvúu tsíímáváiyoñe. ²⁰ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavároléjtane dsíjívé tsíímávátuubére.

²¹ Ááné boonée bóneebe díílleke táábavároobe idyé dsíjívé dííllédívú téhdure tsíímávátuubére. Áábé bonéébekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbému 7-meva íjcyame díílleke ityáábavállédívú tsíímávátumé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñévuré díílléréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhake diñe ímichi ¿cáábyé taaba dille íjcyaiñé tsiíñe ditye bóhícoóca?

24 Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó nééhií:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllíhye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhíícooca páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájucó téijyu míamúnaa táábávácatsíhijcyáné íjcyáityúne. Muurá téijyu pámeere íjcyáá níjkyéji múnaáduréjuco. ²⁶ ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámi? Íllúu muurá Píívyéébe Moitséeke néé úméhéwu péétécunúné pañétú dííbyema íihjyúvácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébé ó íjcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píívyéébe néénetu muurá méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró díityé Piivyéébé íjcyane. Aanéjííva íllure ámuha mémujtáhi.

Pañétúejúúcu taúhbajúúcu
(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñé tsaapi taúhbájú uwááboobe lleebúcunúhi. Aabéhjáa ímí díityéké Jetsóó áñúcuíjcyánéllii néé dííbyeke:

—¿Aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi pañétúene?

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá pañétúene taúhbajúúnetu nééhií: “Ámuúha íjraéémuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébé apáábyéré íhtsútuube íjcyáhi. ³⁰ Áánéllii múu dííbyeke Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke wajyú ávyeta díííbúuturé páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdú nééne

ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu. ³¹ Áánetu tsiíne nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi páñétúenécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye taúhbájú uwááboobe néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u néene ímiááné tsáápiye Píívyéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyáabe. ³³ Áábeke ímiááné méwájyúiyá ávyeta méííbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdú muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe dííbyeke meíícuvéné panévaré dííbyé úmíwávú mecóvátsohíjcyáné ehniíñevu.

³⁴ Ehdúhjáa dibye tsaimíyé áñújcúnéllii Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsúúca muurá Píívyéébé avyéjúejpíjyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó nééné boone tsáhájucó múha dííbyeke tsiíne díílotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke uwááboobe íhdityúré nééhií:

—¿Aca íveekí taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabííuvúj tsíménémúhaabe Críjto íjcyáíñe?

³⁶ Ááneráhjáa Píívyéébé Apííchóré dííbyeúvuke tükévjtsóneri neébe:

Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

37 Ehdúhjáa muurá neebe Dabíiúvú Críjtodítýú Íavyéjuube dibye Íjcyane. Aanéjii ¿muhdú íivane Dabíiúvúj tsiménémúhaabe Íjcyáíyoobe Críjtoó?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí diityéké pájtyénéllii lleebúcunúme.

*Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)*

38 Téhduréhjáa tsiine úwááboobe néehíi:

—Ámuúhaj, téibúwá tsáma méíjcyaco. Tsá múu íivatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké íavyejúúllekiyé cááméjacobájí úcámehíjcyánetu.

39 Muurá pihcyáávejáané pañévú iúcaávécoca imíllémé íboohówátsihjívúré iácuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímítsihjívúré imájchone.

40 Aame píibájyujte walléemudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ehdu muurá imyéénúné núcójpí cááménécóbaúvú ihjyúvahíjcyarómé Píívyéébema. Árome muurá téené déjúcotu ícúbáhráméííhi. Ehdúhjáa Jetsóó néehíi.

*Ídátso néelle píibájyulle dsíidsike pícyóone
(Rc 21.1-4)*

41 Téjyúhjáa duurúvájá pañe Píívyéébé wáabyuta dsíidsike ditye pícyohíjcyábá úníuri dibye ácuúcunúnáa téhbá pañévú pícyóomé teene dsíidsi. Dsíidsiváméhjáa mítyanéhjí pícyóohíi. 42 Áanáacáhjáa píibájyulle ídátso pícyóo míjihwuúcúre. 43 Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbáyyulle ídátsó néérolle picyóó pámé ehnííñevúre. ⁴⁴ Muurá aatyepicyóó mítyane ídsíídsívánetu áyánéwuúji. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpi íjcyáiyóne.

13

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi néehíí:

—Uwááboóbej, aca ííne ímíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿A imíwu ú ítéhí? Ároja muurá wácávyáhcaméíhi.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyeíñéhji

(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúhjáa pééme tééjáj píihírí oríivo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, íjcyame néehíí:

—Cána múúhakyé duubállé mújyú tene pájtyeíñé eene múúhakyé u néhíjcyanééhji. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha állíu múnáadívú maállítsámeítyuki. ⁶ Muurá o tsááíñé tsúúca pííhícooca íjcyáímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé díibyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe.

7 Áhdure téjyju íjcyaiñé méénujcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityédiñe. Ehdu pajtyeíñe páneere ílluréjuco níjkéváiñe ihde. 8 Muurá tsané iíñúji múnaa méénujcátsíí tsííñe iíñúji múnáama. Ájyju ííñuji vááúmeíí pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjcyááhi. Ehdu déjúcoóveíñe ícúbáhraméí iíñújiri.

9 Áánéllii téihbúwá méíjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú pihcyáávejáané pañevú ámúhake imyéénúmeke tsajtyeimye ávyéjuté éllevu. Aame muurá ámuha méúwááboó diityéke. 10 Muurá íñe pajtyeteju pámeekéreí ííñújiri íjcyané míamúnáake úwáábóméíhi. Ájyju ihdyu ó tsaá páneere ílluréjuco iníjkévaki. 11 Áhdícyane ávyéjuté éllevu ditye ámúhake icyúvéhoojánu tsájtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú íihjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere Íapííchoj tééveri ámúhake túkévéjtsóneri ámuha méihjyúvaáhi. 12 Áhdure téjyju tsané nahbémú íjcyarómé ímityúné dáríívécátsííhi. Aame tsamééré tsíjtyedívú táúhbájcátsííhi. Muurá íítsime íjcyarómedívú cáánimu táúhbaá tsijtye dityéké ídsíjívétsoki. Áhdure idyé íítsime íjcyarómé cáánímudívú táúhbaáhi. 13 Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílleé tahñéjté ámuha meíjcyámeke. Aane ehdu néérónéhjí pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé nihñéétsihvúré íjcyame ihdyu pájtyeéhi.

14 Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii ííñe imityúné úújéityútsihvu ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsarí pájtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeháúnevu

Jodéá iĩñuji múnaa ámuha meĩjcyame. Ehdúu muurá tene pájtyeĩñé tsúúcajátújuco Píivyeébé ihjyú uubálle múnáajpi Daniéré nééneé. Aane éevehĩjcyámé ihya ihdyu waajácújucoó ñná ĩjcyaiñe. ¹⁵ Ahdĩcyane téjyju áachi ĩjcyame íúcaavéjúcohdí ĩmijcóhó pañévu tsíeméneé iújcuki. ¹⁶ Áhdure íúmihé pañe ĩjcyame íoomĩjyúcohdí ihjyávu íwajyámu éllevu. ¹⁷ ĩMáidáátsoju tsáma tene pájtyeĩñé téjyju walléemú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi ĩtsĩíméwuúmú ĩjcyámeke! ¹⁸ Áánéllii Píivyeébéma méihjyúvaco tsúcohíváneri úúnĩjyáijyju tene ipájtyétu níjyáháñé lliñe ámuha mewáácunútuki. ¹⁹ Muurá téjyju ĩjcyaiñé ávyétá ihnáhó ícúbáhraméi ĩñeé íĩñuji ípívyéévétsihdyu múijyú ícyahĩjcyatúne. Áané boonétu ihdyu tsáhájucó múijyú téhdu néené ícúbáhraméi ĩjcyáityúne. ²⁰ Aane muurá Píivyeébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ĩcúu tsiñe oke wállóóĩibye ihñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúúca tene píihícooca ĩjcyaiýmé tsaate íllure íállíñe ‘tsúúca Crĩjto tsájucóóhií’ nééimye. Áámeke wajácútsi meĩjcyáne mécáhcújtsodíñe. ²² Muurá ĩjcyaiýmé állíu múnaa iye Crĩjto díllómeĩmye. Áhdure díllómeĩmye Píivyeébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame piivyéteé méénúráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoímyé Píivyeébedityu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ĩmiááne díbyeéjtéjuco ĩjcyáromeke. ²³ Aane ĩñe tsúúca ámúhake ó úúballé íhdétújuco ámuha metéibúwááveki.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)

24 Ehdu ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójiejpi nuhba ílluréjuco áabatéiñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájucó ájchúityúne. 25 Ájyju mícuro dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyáahi. 26 Ájyju tsúuca Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe páneere táihtsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. 27 Aabe ó táúhbaá níjkyéji múnáake ditye ipíhjúcu óhdivu tahñéjteke pahúllevaré íñújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

28 Cáhawáá méijtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúuvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píhíjucóóne. 29 Ahdu nééne íñe icyooca ámúhake o nénehji pájtyénetu tsúuca ámuha méwaajácú tsiíñe o tsááiñe éévé úújetéjucóóne. 30 Aane ímiáané ámúhake o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íñújiríi míamúnaa íjcyápíñááca. 31 Muurá íñe íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhake o néhijcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

32 Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááiñe éévé tsá múha wáájácútyúne. Níjkyéji múnáa íjcyarómé tsá wáájácútyúne. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácútyúne. Apáabyéré ihdyu Llíhíyó waajácú mújyú tsiíñe oke iwáallooíñe.

33 Ahdícyane tsáma téñbúwá téené ijtsúcunuré meijcyáne méihjúvahíjcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáájácútyú mújyú tsiíñe o tsááiñe. 34 Muurá tsaapi tsííñe íñújí íááhíveté íúnú múnáake

pícyoíñú ihjyávú tsáné wákimyéivu ditye téeneri íjcyá dibye téhulle íjcyáné hajchóta. Áamedívú muurá tsáápiikye ityéhmétsoíñúróobeke tsá dibye néétu mújyú itsááiñe. Ahdu tsá ámúhake o néétu mújyú tsiñe o tsááiñe. ³⁵ Ahdícyané téñbúwá meíjcyáne téene íjtsóré méjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáájacutú mújyú ámúhá avyéjuube o íjcyabe o tsááiñe. Tsáijyu múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cúúvénéturej, mityá pécójpiñej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáájacutúne. ³⁶ Áánéllii múu téñbúwá téene íjtsóré íjcyá ámúhake o túvaaóvátu pevétaré ñná méénutúme cuwáriyé ámuha meíjcyámeke. ³⁷ Ehdu íñe ámúhake o néé pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyané tsáma téene íjtsóré méjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Áijyúhjáa pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchoméíhíjcyáné wañéhjí míjcyoojícúturejuco llééváiñáa llúúvájte avyéjutéma taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú iállíñe Jetsóoke iékééveíñé idsíjívétsoki. ² Árónemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañei tehdu imyéénútu míamúnáake ííborínúíyónéllíhye.

Pácúújúpácýori tsáápille Jetsóoke ihñíwau
múrijchóne
(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Áijyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáániári Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeíbyé jari. Aaméhjáa téējari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáá mítyane áhdómeíñé pacúúcújpácýoma. Aalléhjáa téjpacýóri dííbyé nííwau múrijchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—ǵíveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácýori tsané pijcyábá mewákímýeíñé áhdodúné áhdómeíjpácýorij? ⁵ Muurá téjpacýo menáhjihénúne dsíídsiri mépiaabóiyá ídáátsóméhjike.

⁶ Ehdúhjáa díílldítýú ditye néérónáa Jetsóó néé diityéke:

—Óvi íjcyalle. ǵíveekí ehdu ámuha méihjyúváhi? Muurá tehdújuco dille méénune. ⁷ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá múhajchótá ámúhama o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýóri múrijcholle oke ditye cúúúíñé ihde tájpi íímíbjachóne. ⁹ Aane ímiááné ámúhakye o néé íñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnaa waajácúuhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)*

¹⁰ Áijyúhjáa Jóoda Ijcaríóóté dííbyé mamýémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe múijyúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ipyééne diityéké neeté dííbyedívú iékéévetsóíñe. ¹¹ Ááneríhjyáa mítyane íímíjyúúvéne

imíllémé dííbyeke iáhdone. Ehdúhjáa tsúúca di-ityémá ipítýácójcatsíñe ílluréjuco díbye íjtsámeíñe muhdú dííbyedívú iékéévétsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyété wañéjji óorítýúne pááá ditye máchohíjcyané wañéjji obééjáuúmuke tsájaatsá múnaa dsíjívétsohíjcyané wañéjji tújkévajcójji Jetsóoke ímamyémú néehí:

—¿Aca kiávú ú imíllé wañéjji májchó muha meméénune?

¹³ Áánéllíihyéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsarévu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi líiyíihyori nújpañújéébeke maájtyúmíibema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévú úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpkikye méneéco: “Úwááboobéne múhtsikye néé kiáváhjané íchii májchoho íjcyane tééhó pañévú díbye múúhama pajtyété wañéjji májchó májchóihyo.” ¹⁵ Áijyu ámuhtsikye úújétsóiibye tsaho imíwu córííhócoba néého cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméénuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe diityétsikye.

¹⁶ Ahdújucóhjáa dityétsí péene técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú díbye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méénune teene majcho.

¹⁷ Ááné iijyúnuvúhjáa Jetsóó tétsihyíjyuco pámeemáyé ímamyémuma. ¹⁸ Aanéhjáa tsúúca ímájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámuhakye o nées íjcyaaabe tsaapi ámuhadítúyú óhdivu méénútsóííbye.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere nées dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhcsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi. ²¹ Ehdu ímiááné oke pajtyeíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco. Áronáa ihdyu máídáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáítyuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánévúhjáa díbye ájcune adóme.

²⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímiáánetúré ámuhakye o nées ícyoocátú tsiíñe ámuháma bíínojpácyó o adójúcóóityúné Píívyéébé avyéjuri mejcyácooca tsiíñe maádóíñévújuco.

*Péédro toónúmeíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdú muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ²⁸ Áronáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhííne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Pééodoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ímíááneturé uke o néé muurá ípyejcójucó tahñéébé u íjcyaróné u tóónuíñé 3-íjyúvá cáracái míjyúcú májtsívátúné ihde.

³¹ Áronáacáhjáa Pééodoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyucó néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

Píívyéébema Jetsóó íhjuváne

(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)

³² Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhjuvatéki.

³³ Áánemáhjáa tsajtyéébé Pééodoro, Jacóóboo, Jóáaá, éhdúmekére. Áámedívúhjáa ávyétá ihnáhó kímóóvémeííbye. ³⁴ Áánemáhjáa neébe:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Áronáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhnííñewuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píívyéébema ihjyúvaabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeítyuki. ³⁶ Íllúhjáa ihjyúvaábe:

—Ayúju Táácááníj, tsá muurá iná u túhúúlletúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píívyéébema íihjyúvátsihdyu óómiibye cuwáí íjcyámedívú iwájtšine néé Pééedoróke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿Íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki? ³⁸ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Píívyéébema méihjyúvahíjcyá ímítyunévú ámuha metáhjátsámeítyuki. Muurá ímiááné ámuha méimíllerá tsaímíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnhootú tehdu meíjcyáiyóne.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké iñéene bîwáhullévúré ipyéene tsiíñe Píívyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu íihjyuvádúre. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa tsiíñe péébe úújeté téhdure cuwáí íjcyámedívú. Ávyetáhjáa mityane cuwa diityéké íjcyame tsá dííbyema íihjyúváiyónéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédí íúlléjéróne tsiíñe Píívyéébema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óómiibye diityéké néehíí:

—Áyu, icyooca ihdyu illuréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóíñe éévé tsúuca úújetéhi. ⁴² Ahdícyane illuréjuco metsu mepéékií. Muurá tsúuca tsaabe óhdivu méénútsóííbye.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúuca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame wállóónéllii tsáámeé. Aaméhjáa tsáá ímyéénujcátsiháñe niitsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoocáhjáa íhdéjuco diityéké Jóoda nééneé:

—Cáábyeké o chóhchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ipityajcódújuco Jetsóó éllevu ipyééne díbye néétene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áánu uúj?’ nééberéhjáa chohchócú dííbyeke. ⁴⁶ Ááneréjúcójháa ditye iékéévéébeke tsájtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi dííbyé mamýémudítýú íniitsúwari wállóríhjúcú llúúvájte avyéjute únú múnáájpi núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muhdú ííwane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáa taéllevu niitsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj piine o íjcyabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyéébé ihjýú uubáalle múnaápe

tsúúcajátújuco néhijcyáné dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú ílluréjuco wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujuco ámuha meméénune Píívyééááne dííbyéjtane.

Tsaápiikye ditye ékéévéroobe pállojcóne

⁵¹ Áanáacáhjáa tsaapi ováhtsá íéveho íjcyaaabe wájyamubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu.

⁵² Áábekéhjáa ditye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoíñúne waabe pevéhoréjuco.

Túkevétsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyéjúube éllevu. Áanáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevétsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame píhcyaaavéjucóó tétsihvu. ⁵⁴ Áijyúhjáa Pééodoro dííbyeke úráavyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúré tétsihyi tééjá tehméjté íjcyuujúwatu píhmiíhíjcyáme élletu ipíhmiki.

⁵⁵ Áanáacáhjáa ávyéjute ítsámeíhíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñe dííbyeke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíyóne. ⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame dííbyé hallúvú páhduváré álliyómé báníúmeíhíjcyáhi. ⁵⁷⁻⁵⁸ Áronáacáhjáa tsaate téhdure dííbyé hallúvú iállíñe nééhií:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaáváa méénuja duurúvaja iwácávyáhóne tsíjyaréjuco imyéénuíñe

míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóiibye 3 coojívatúre. Ehdu ihjyúvahíjcyaaábe.

⁵⁹ Ehdúhjáa ditye néérone tsá cáhcújtsómeítyúne.

⁶⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjuube diityéj pínétú íjyócúúvéne néé Jetsóoke:

—¿Íveekí tsá u áñújcutú aatye díhyallúvú ímítyunéhjí úúballéne?

⁶¹ Áronáacáhjáa tsá ìná diibye néétune. Áanéllihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—¿A ímiáané diibyéjuco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

⁶² Áanéllihyéhjáa neébe:

—Éé, diibyéjuco oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañe.

⁶³ Ehdúhjáa Jetsóó nééne ávyéta tsárí pajtyé diibye llúúvájte avyéjúúbeke. Áanéllihyéhjáa íwajámúúné dówárijcyámeíbyéré nééhí:

—Ávyeta tsáhájuco meímíletú tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. ⁶⁴ Muurá íñe ámuha melléébóneríyé ¿íveekí uuhívatéébé Píívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunúhi?

Áanéllihyéhjáa pámeere néé ílluréjuco dibye dsíjíveíñe.

⁶⁵ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsaate dííbyé hallúvú úníchíhcyuméré íhyúmi íbíjínúúbeke imyéénúne nééhí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehmejté dííbyeke wábáajcóhi.

Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Aanéhjáa Péédoro lláhájtsiri íjcyánáa llúúvájte avyéjúúbé úníu múnáadítú tsáápille tsááhií. ⁶⁷ Aalléhjáa dííbyeke pihmírí íjcyáábeke ííítehíjcyáróne nééhií:

—Úpée idyé éhne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

⁶⁸ Áronáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjíí óóma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa íñéene lláhájtsí mijcó lleehówavu íjyóóúúvetéébe.

Áánáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁶⁹ Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiíñe íííteene tétsihyi íjcyámeke neéle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóo mamyé múejpi.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiíñe tóónúbe. Áané illúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjuco néene dííbyeke:

—Áánerá ímiáané diibyéjuco uu Jetsóo mamyé múejpi. Muurá eene Gariréa múnáa íhjuvadáú u íhjuvánéturé méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néénéllíi tsiíñe ityóónúne líhcyámeíbyéré nééhií:

—Éje, ímiáánéturé tsá o wáájácúú dííbyeke eene ámuha óóma dííbyedi meíhjuvávábeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye néénáa tsiíñe cáraca májtsivá míjyúújuco. Áánetúhjáa ítsááveebe Jetsóope

dííbyeke illu nééeneé: “Muurá 3-ijyúvá ú toónúméíí tahñéébé u íjcyaróné cáracái míijyúcú májtsívátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééene ítsáávéne ílluréjuco díbye tááne ávyetá íhnáho.

15

Pírááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Ááné tsitsíívenúhjáa llúúválté avyéjujtee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiíñe dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjíuri tsajtyé avyéjuube Pírááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó dííbyeke:

—¿A ímiááne uu jodíómú avyéjuúbe?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, dííbyejuco oó.

³ Áánaacáhjáa llúúválté avyéjujtee dííbye hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi. ⁴ Áánélliihyéhjáa Pírááto tsiíñe dííbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí eene tsá u áñújcutú aatye dííhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónáa tsá díbye áñújcutúne. Ááneríhjáa iúllévenúne tsáhájucó díbye íná néétune.

Jetsóoke dítye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38–19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyeté wañéhjí pañe paíjyuvaré avyéjuube Pírááto tsáápiikye ichívyétsohíjcyá cúvéhóójari íjcyámedítýú dííbye hallúvú míámúnaa íhjyúváábekéjuco. ⁷ Aanéhjáa téijyu íjcyabe

dsíjivétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeíbyé cúvéhóójá pañe tsijtye dsíjivétso múnáama. ⁸ Áánáacáhjáa tsúuca tétsihvu míamúnaa píhcyaavémé imyéénuhíjcyádú táumeíjyucóó Piráátoke dibye íjchívyétso tsáápiikye diityédítyu. ⁹ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe diityéké íllure íñómíutááváne llúúvájte avyéjute ehdu dííbyeke dáriivéné iwáájácúnema. ¹¹ Árónáacáhjáa diitye llúúvájte avyéjute néé tétsihyi íjcyámeke ditye Barabáa hallúvúré íhjúva dííbyekéré dibye íjchívyétso cúvéhóójatu. ¹² Áánéllihyéhjáa diibye Piráátó néé diityéke:

—¿Acooca eene jodíómú avyéjuube dibye íjcyane ámuha menéhíjcyáábeke muhdú méméénuúhi?

¹³ Áánéllihyéhjáa néémeé:

—Dííbyedívú ihdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áánéllihyéhjáa neébe:

—¿Aca ñná ímityúné méénuúbe?

Árónáacáhjáa tsiiñe kéévánécoba néémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dííbyedívu!

¹⁵ Áánéllihyéhjáa awáá íjchívyétsoobe cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí íjcyane íimíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcoótsóne íhvétsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcu páwachékevu.

¹⁶ Áábekéhjáa tsodáhómú dííbyé já llahájtsívu itsájtyéébedívú píhcyaavéhi. ¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke

uácó wájamu duujínuúdú néesjavu. Áhduréhjáa tshújíuuhónetu imyéénúné chahíiwavu ávohjácómé dííbyeke. ¹⁸ Áánemáhjáa wáñejcóme:

—¡Ñóóooj, áánu jodíómú avyéjuúbe!

¹⁹ Ehdúhjáa iñééne dííbyeke úníchíhcyuméré illaáyohíjcyá úméhéiyi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dííbyé lliiñévú imíhmóúbáne ávyéjútsohíjcyámé illure dííbyedi iúúhívaténema. ²⁰ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé boone tácoriúcúmé teeja duujínuúdú néesjáa. Áánemáhjáa uácómé pañétúeja dííbyé wajyámuvuréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

²¹ Aanéhjáa téhullévú péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejáadorómá Róópómútsíj caani Tsimóó iúmihétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

²² Aaméhjáa úújeté tsátsii ‘Niwáupááji’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu. ²³ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘mííraá’ némeíñé duurúbájpácýoma bíínojpácýó iúménúnetu. Áronéhjáa tsá díbye ádotúne.

²⁴⁻²⁵ Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánáaaca. Áané boonéhjáa tsodáhómú nehócýcatsí caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñe. ²⁶ Aanéhjáa dííbyé nííwáú caamééhullétú téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáátunúné illu nééeneé: “Áánu jodíómú avyéjuúbe.” ²⁷ Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí

ímítyúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcuvatú íjcyáwachékéécutu. ²⁸ Ehdúhjáa ímítyúmútsima dííbyeke wátyétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháamítu íllu néhdújuco: “Ímítyúmé raahóri dsíjívéiibye ímítyúúbedi ditye dílloóbe.”

²⁹ Aanéhjáa dííbyeke úújejemé dííbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívaturé tsiíñe ú pájáávétsóiyáhi. ³⁰ Áyu cána bo pájtyetétsaméij.

³¹ Téhduréhjáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée muurá ímiáané pátyetétsohíjcyáabe. Áronáacáha tsá díbye píívyetétú iíye ípájtyetétsámeíñe. ³² Aabe cána óvíi ímiáané díibyéjuco Críjto mee íjraéémú avyéjuube íjcyáhajchíi eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhjútsoki.

Téhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyéhcumútsí uuhívaté dííbyedi.

Jetsóo dsíjívéne

(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

³³ Téijyúhjáa cójípíinétú íjyunúné cuuvé tukévevújuco. ³⁴ Áánáacáhjáa Jetsóo ávyetá íhnáhó íllu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabataáni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

³⁵ Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýú tsaate illéébóne nééhíí:

—Éje, aadi Eriadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjýú uubálle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánéllihyéhjáa tsaapi íícúí wájýámubádú nééne bíínójpácýó kiwátyetu iééníyojéné úméhéí nǐjcáutu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííhároki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óví Eriá niityétsová dííbyeke.

³⁷ Áánáacáhjáa tsiíñe ávyetá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu ílluréjuco díbye dsíjivéne.

³⁸ Áané tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavu panéjcuávú wájítahnécu.

³⁹ Aanéhjáa tsoadáómú avyéjuube tétsihyi íjcyaaabe ájtyumí muhdú díbye iwáníjcyámeíñe dsíjivéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiááné áánu Píívyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléémú dííbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyullétúré íítehíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, tsííñe Maaría Jacóóboma Jotséemútsíj tsíjjuu, Tsaroméee, éhdume.

⁴¹ Diityéhjáa muurá Gariréari díbye íjcyácooca dííbyeke píáábohíjcyámé téhullétú dííbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure íjcyámé tsijtye walléémú dííbyemáa tsáámeé.

Jetsóó ítémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeéévéjcoójíllii ditye ímíbájkímeyéhíjcyajcoójí pejco íhtsútuube Jotséé

Arimatéa cóomi múnáajpi péé Pirááto éllévu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píivyéébé avyéjú ítsohíjcyaaábe. Aabéhjáa diibye Piráátóke táúmeí dííbyeúvú itémeho icyúúuki. ⁴⁴ Ááneríhjáa illure Piráátó ullévenú ‘a ímiááné íhya dsíjívéjúcoóbe’ iñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne díllóobe ímiááné dibye dsíjívéjúcójhájí íwáájácuiki. ⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímiááné tsúúca dibye dsíjívéne. Áánéllíihyéhjáa Piráátó néé diibye Jotséeke dibye iújcúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújcóhjáa dibye téwachéketu tééhoúvuke iñíityétsóne bíjínúné imíwu néené wajyámuba íáhdóbari. Áánemáhjáa nééwájitu bóhdómeíñé níkyéhéjú pañévú icyúúúne wátájcoobe nééwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaría Jotsémútsíj tsíjímá ájtyumí dibye cúúune.

16

Jetsóó dsíjívéebe tsiíñe bóhíne
(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcóójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsíjju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácúúcújpacyóné Jetsóó itémeho itsójtsootéki. ² Áánemáhjáa tsíjyu tsííñe tsemáánaréjuco tújkévajcóójí pejcójuco dííbyé níjkyévú péeme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaáca. ³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe mééma téhejú watájco nééwayu íñétsoóhi?

⁴ Áronáacáhjáa itécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañévu úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjácoba nééja ávyéta tsítsi. Áábedíhjáa íllityéme. ⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityedíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyetyéhcuúbeke. Áronáa tsá dibye íchii íjcyájúcootúne. Tsúuca bohíjúcoóbe. Cáhawáá méuujéwá íchii dibyée íjcyatsíí pevetsíiyéjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane méúúballété Péedorómá tsijtye dííbyé mamýmuke tsúuca tsiíñe dibye bóhíjucóone. Méneeco dibye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévu diityémá iátyúmíjcatsí diityékée íñéhijcyádújuco.

⁸ Ehdúhjáa dibye néénemáyé wájucóomé íllityéneri úúvcunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úúballetu mítyane íllityénéllííhye.

*Maaría Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)*

⁹ Aanéhjáa íbóhíjcóójí cúúvéneturé Jetsóó bóhówaavé Maaría Madarénadívú dííllé pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúballeté dííbyé mamýmú dííbyeke kímóóvehíjcyámeke. ¹¹ Áronáacáhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

*Ímamyémudítýú mútyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)*

¹² Aanéhjáa díilledívú ibóhówáávéne boonétú tsiíne bóhówááveebe tsíhdyuréjuco míityétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívu. ¹³ Aamútsíhjáa idyé tsijtye íñahbéjteke úúbálleroné tsá ditye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁴ Átsihdyúhjáa bóhówááveebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-mevaréjuco íjcyame majchóri íjcyámeđívu. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiááne bóhíibeke íajtyumíne tsijtye úúbálleroné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu. ¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óvíi ámuha pámeekéré íñújiri íjcyáne míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñe uwááboju. ¹⁶ Aane lléebome ímiááne icyáhcújtsóné uubállé tsójtsótsámeímyé ihdyu pájtyéteéhi. Áánetu cáhcújtsotúme wágóóóveéhi. ¹⁷ Aane oke cáhcujtsómé tamyémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvaímye. ¹⁸ Téhdure íñímyémuke ditye ékééverómé tsá iná méénúityú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjivéityúne. Aame chéméméhjike bóhíitsohíjcyáahi.

Níjkyejívú Jetsóó pééneé

(Rc 24.50-53)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééneé boonétú tsúuca Píívyéébe dííbyeke ujcú níjkyejívú dibye íávyéjuuté dííbyema. ²⁰ Áábe déjvuhjáa ímamyémú

úwáábohíjcyá pahúllevaré teene dííbyé uwááboju.
Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráítyúronéhjí
méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu
tehdújuco

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48